

اقتصاد ما و ورشکستگی اقتصاد کلان

آیا اقتصاد ایران ورشکسته است؟ چه بر سر قروطنستان می‌آورد؟ آیا قرون وسطی می‌ماند که مصیبتی به نام کاهش مستمر ارزش پول ملی، مزای عمومی را شکل داده است و نظیر کم آن، جلوی رشد بی‌رویه آن را نمی‌گیرند؟ آنها را بیکاری، جوانان تحصیل کرده و سیل مهاجرت آنها خبر دارند؟ رخداد بیکاری همراه با تورم را رکود تورمی می‌گویند. این رخداد اگر سال‌های متناهی جامعه‌های را درگیر خود کند، بدنه اجتماعی آن جامعه مانند دیواری است که مورانه آن را می‌خورد. اگر در سطح اقتصاد خرد پدیده‌ای به نام ورشکستگی قابل تصور است، درباره اقتصاد کلان آیا تعبیر ورشکستگی، تعبیر درستی است؟ اگرچه این تعبیر رایج نیست، اما جوامعی که به دلیل بحران‌های اقتصادی دچار نزول و انحلال یا فروپاشی شدند یا دولت‌هایی که به این علت سقوط کرده‌اند دقیقاً مشابه سطح اقتصاد خرد، می‌توان آنها را مشمول ورشکستگی دانست.

چرا دولت در عمل نسبت به کاهش ارزش پول ملی و بیکاری ساختاری متغیر است؟ مگر نباید با سیاست‌های پولی و مالی، اسباب مهار تورم و رشد سرمایه‌گذاری را فراهم و سیاست‌های تثبیت را اجرا کرد؟ دلار با همه فراز و فرود متعهد از ابتدای اردیبهشت ماه سال جاری طرف هشت ماه پیش، از ۵۰ درصد رشد داشته است. این از نظر علم اقتصاد قاجحه است. از سال ۹۷ تاکنون که هفت سال می‌شود، بهای ارز حدود ۱۲ برابر شده است. کیتز، اقتصاددان مشهور، مطلبی به این مضمون به نقل از آنین در ص ۳۳۵ کتاب «دیلمی‌های اقتصادی صلح» آورده است. دولت‌های توانمند از طریق تورم‌های مستمر و ملایم، بخش زیادی از ثروت شهروندان خود را مخفیانه به نفع بعضی دیگر مصادره کنند. یعنی در حالی که برخی را فقیرتر می‌کنند، برخی دیگر را ثروتمند و غنی‌تر کنند. و از این طریق نیز در عمل امنیت و سرمایه اجتماعی را می‌ماند. جامعه برآورد کیتز در پی این سخن می‌گوید: معطلتان نیست، درست می‌کنند. هیچ‌سویله‌ای نیز در وطن‌تان از بی‌ارزش کردن پول ملی برای نخب کردن بنیان‌های جامعه وجود ندارد (همان ص ۳۳۶). این فقط درباره یک بیکاری در اقتصاد کلان به نام تورم است، اگر با بیکاری همراه باشد چه قاجحه‌ای می‌شود؟ چرا مسئولان عالی‌رتبه اقتصادی، سیاسی و اجتماعی نسبت به رشد فقر عمومی و از میان رفتن سرمایه اجتماعی و سلب اعتماد مردم، عکس‌العمل مؤثری نشان نمی‌دهند. مگر می‌شود که تورم سید خوار حداقل چند صد در صد سال باشد و رشد درآمد ۲۰ تا ۳۰ درصد؟ یعنی ۷۰ درصد قروطنست خوار در بافتل. سلیقه این روند خیلی قراتر از جنگ دوساله اخیر جریان مقاومت با رژیم صهیونی و آمریکا است. اثر گذاری رژیم را با توجه به شرایط باقی‌مانده اقتصاد می‌سجدند. اقتصاد ایران می‌تواند تکانه‌ها و شره‌های خارجی را بهتر از گذشته مهار کند و شرایط را بهبود بخشد.

رجوع به آمارهای بانک مرکزی نشان می‌دهد که اقتصاد ما در دوره دفاع هشت‌ساله از نیمه ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۷ تحت شرایط بسیار دشوار، در مهار تورم و رشد سرمایه‌گذاری به مراتب بهتر عمل کرده است. می‌دانیم که پشتوانه پول ملی، تولید کالا و خدمات است. تولید نیز به سرمایه‌گذاری و اشتغال، همچنین به رشد دانش فنی و سیاست‌های دولت و نظایر اینها وابسته است. تحت یک محیط زیستی که ایجاد می‌شود، عمل و اشغالات اقتصادی انجام می‌شود. آیا دولت‌ها در ایجاد فضای کسب و کار مناسب، مطلوب عمل کرده‌اند؟ معمولاً از بی، به مؤثر می‌روند. مگر آثار نامطلوب تحریم بر اقتصاد ایران نمی‌تواند دامنه‌های طبیعی وجود و وجود کشورهای دوست و اتحادیه‌های اقتصادی نسبتاً هم‌راند وجود انسان‌های لاسمز و کارآمد در کشور، سبب شده تا انتظارات فعلی مردم و نگاه‌های اقتصادی را به مراتب بیش از چیزی نشان دهد. این اوضاع اقتصادی کشور تاکنون پشت سر گذاشته است. دقیقاً اتفاقی که در تریختانک آشتنا با موضوع، از کار کرد حاکمیت به همین جهت است. رشد سرمایه‌های تورم و بیکاری، سبب رشد فقر عمومی شده است. مردم آن می‌روند که این روند اساسی و بنیان حیات اجتماعی (ارتباط مردم و حاکمیت را مضعف کند. تا بیشتر از این دیر نشده، باید مسیر تکرار رفتار گذشته اصلاح و پویا نمود.

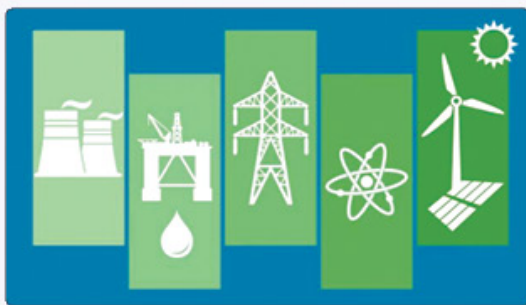
دولت در دهه ۶۰ که تحت شرایط بحرانی اقتصاد کلان را مدیریت می‌کرد، توجه داشت که سیاست اقتصادی اتخاذ شده به نفع آسب وارد نگردد، یکی به معیشت قروطنست و دیگری به بخش تولید متأسفانه هر قوض، مدت مدیدی است که از سیاست‌های تجربه‌شده آسب دیده‌اند و این روند اقتصاد ایران را به ناآرامی رساند. اگر نمی‌توانیم رفاقه مردم را رشد دهیم، حداقل ثبات نگه داریم، پیشنهاد می‌شود دولت توجه خود را بیشتر مطلق به رشد سرمایه‌گذاری کند. از یک سو مسئولان ایجاد می‌شود و پس از گذشت مدتی که به بار نشست، بارش تولید تورم نیز از سوی دولت، مهار می‌شود. متأسفانه در عمل سیاست‌ها در راستای حمایت از سرمایه‌گذاری و تولید طراحی و اجرا نمی‌شوند.

یکی نمونه از خطای رفتاری دولت اینکه اگر هر قدر حقیقی یا حقوقی در بازار سرمایه سهام خریداری کند، حتی اگر بعد از مدتی با زیان فروشد، باید باقیات دهد. او آمده بود تا ظرفیت سرمایه‌گذاری در کشور را رشد دهد. اما توسط دولت تنبیه شد. از این نوع سیاست‌های تولید، زیاد می‌توان مطرح کرد. معلمان اقتصاد کشور در راستای داللی و تجارت ترغیب می‌شوند تا تولید، اسباب و مؤلفه‌های حمایت از تولید، توسط هوول باز دارند. تضعیف و ختنی می‌شوند. متأسفانه سوادوری در تولید رقم نمی‌خورد. هر گاه چنین شود، ورشکستگی اقتصادی پدید می‌آید و این نوع از ورشکستگی به حوزه اجتماعی و سیاسی نیز آسب حبابی می‌زند. بنابراین تجدیدنظر در سلفه‌ها و ادبیات حاکمیتی الزامی و ضروری اجتناب‌ناپذیر است.

مراد راهبردی
دکترای اقتصاد و عضو هیئت علمی دانشگاه
Alborz.payam@gmail.com

پیام آشنا بررسی می‌کند

تنوع سبد انرژی؛ راهی برای مهار هزینه‌های پنهان

اخصاصی پیام آشنا - در حالی که ایران یکی از بزرگ‌ترین دارندگان ذخایر نفت و گاز جهان است، ساختار سبد انرژی کشور به شدت متمرکز و وابسته به یک منبع خاصی باقی مانده است. پژوهش‌های پنج سال اخیر نشان می‌دهد این تمرکز، اگرچه در ظاهر کم‌هزینه به نظر می‌رسد، اما در عمل ریسک‌های اقتصادی، بودجه‌ای و صنعتی قابل توجهی برای کشور ایجاد کرده است. پرسش اصلی این است: آیا تنوع سبد انرژی برای ایران صرفاً یک انتخاب سیاستی است یا ضرورتی اقتصادی؟

تنوع سبد انرژی یعنی چه؟

در اقتصاد انرژی، «تنوع سبد انرژی» به معنی توزیع متوازن تأمین انرژی میان چند منبع مختلف است. به‌گونه‌ای که اقتصاد و شبکه انرژی کشور به یک حمل با فناوری خاص و ریسک‌های قابل‌اندازه نباشد. این مفهوم مستقیماً با «هتیت انرژی» گره خورده و هدف آن کاهش ریسک‌های ناشی از نوسان قیمت، اختلال عرضه، فشارهای سیاسی و تغییرات اقلیمی است. مطالعات بین‌المللی نشان می‌دهد هرچه تنوع سبد انرژی بیشتر باشد، هزینه‌های بلندمدت تأمین انرژی کمتر و امکان برنامه‌ریزی پایدار اقتصادی بیشتر خواهد بود. به همین دلیل، حتی کشورهای برخوردار از منابع عظیم فسیلی نیز در سال‌های اخیر به سمت متنوع‌سازی سبد انرژی خود حرکت کرده‌اند.

سبد انرژی ایران: تمرکز بالا، انعطاف پایین

بر اساس گزارش‌های پژوهشی داخلی و بین‌المللی، سبد انرژی ایران یکی از متمرکزترین

سبدها در میان کشورهای بزرگ تولیدکننده انرژی است. تولید برق کشور به‌طور غالب متکی بر گاز طبیعی است و سهم انرژی‌های تجدیدپذیر، شامل خورشیدی و بادی، همچنان بسیار محدود باقی مانده است. برقی نیز به‌دلیل خشکسالی‌های متوالی، نقش ناچیزی در تأمین برق ایفا می‌کند. نتیجه این ساختار، ایجاد یک زنجیره وابستگی است. به‌گونه‌ای که هر اختلال در تأمین گاز، چه به‌دلیل افزایش مصرف خانگی و چه محدودیت‌های فنی، مستقیماً به بحران در تولید برق و فعالیت صنایع متجر می‌شود. پژوهش‌هایی که با شاخص‌های «تنوع انرژی» و «هتیت عرضه» انجام شده‌اند نشان می‌دهد این تمرکز، آسیب‌پذیری سیستم انرژی ایران را افزایش داده است.

آیا تنوع سبد انرژی از نظر اقتصادی به صرفه‌است؟

برخلاف تصور رایج، بسیاری از مطالعات پنج

استقلال‌زایی ایجاد کند. برخلاف نیروگاه‌های فسیلی که سرمایه‌بر و کم‌استهلاک هستند، پروژه‌های تجدیدپذیر در مراحل ساخته‌نصب و بهره‌برداری، فرصت‌های شغلی گسترده‌تری فراهم می‌کنند.

برای تدوین مطالعات پژوهشی نشان می‌دهد تنوع سبد انرژی برای ایران یک اقدام تریستی یا صرفاً زیست‌محیطی نیست، بلکه لازمی برای کاهش هزینه‌های پنهان، افزایش تابآوری اقتصاد و مدیریت ریسک‌های بلندمدت است. اما به تمرکز فعلی ممکن است در کوتاه‌مدت سادتر به نظر برسد، اما در بلندمدت هزینه‌های آن بر بودجه دولت، صنعت و رفاه عمومی سنگین‌تر خواهد شد. از این منظر، تنوع‌بخشی به سبد انرژی بیش از آنکه یک انتخاب باشد، ضرورتی اقتصادی برای آینده کشور محسوب می‌شود.

- International Energy Agency • Iran Energy Profile and Electricity Mix گزارش‌های ۲۰۲۱-۲۰۲۴
- International Renewable Energy Agency (IRENA) • Iran ۲۰۲۳ Statistical Energy Profile ۲۰۲۴
- گزارش‌های پژوهشی داخلی درباره امنیت انرژی و تنوع سبد تولید برق، منتشر شده در ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳
- مقالات علمی حوزه اقتصاد انرژی و گزارش‌های ایران، ScienceDirect و نشریات تخصصی ۲۰۲۰-۲۰۲۴
- داده‌ها و تحلیل‌های آماری مستقل درباره ترکیب تولید برق ایران، ۲۰۲۳-۲۰۲۴

تابستان ۱۴۰۴؛ تورم بالا رفت، نفت ارزان شد

توجه نسبت به مدت مشابه سال گذشته (پنج میلیون و ۱۲۶ هزار و ۵۹۶ میلیارد ریال) است و تأثیر آن بر بودجه و متاع دولت در سال جاری اهمیت زیادی دارد. مقدار تولید و مصرف گاز طبیعی در کشور نیز برای فصل تابستان ۱۴۰۴ به ترتیب ۶۹۷۹ و ۵۸۱۹ میلیون متر مکعب اعلام شد که به نسبت بهار امسال و تابستان سال گذشته کاهش قابل توجهی داشته است. هر یک به نفع نفت خام لوک نیز ۷۰۳ دلار ثبت شد. در حالی که برای بهار سال جاری و تابستان قبل، این مبلغ به ترتیب ۶۸۱ و ۸۰۱ دلار بود.

بالا رفتن هزینه‌های کشور و قیمت کالاهای وارداتی است. در حالی که کالاهای صادراتی چندان افزایش قیمتی نسبت به بهار امسال و تابستان سال قبل نداشته‌اند. طبق آخرین آمار میزان نقدینگی کشور در مرداد ۱۴۰۴ نیز بیش از ۱۲۰ هزار میلیارد ریال اعلام شده که نسبت به تیرماه سال قبل بهار سال جاری افزایش یافته است. ضریب فرایند نقدینگی نیز ۷۷۱۸ درصد اعلام شد که نسبت تیر (۷۶۴۵ درصد) و بهار (۷۶۵۶ درصد) سال جاری بیشتر است. درآمد مالیاتی دولت در شش ماهه نخست سال جاری به شش میلیون و ۸۸۳ هزار و ۵۰۲ میلیارد ریال رسید. این رقم نشان‌دهنده رشد قابل

آبان ۱۴۰۴ شامل دهک اول با ۴۱۷ درصد است. کم‌ترین نرخ تورم سالانه نیز تا پایان آبان ۱۴۰۴ برای دهک دوم با ۳۹۵ درصد ثبت شد. نرخ تورم سالانه فعالیت‌های مسکن و مستغلات نیز در تابستان سال جاری ۳۹۳ درصد اعلام شد که نسبت به تابستان سال گذشته (۴۶۷ درصد) کاهش یافته است. در بهار ۱۴۰۴ نیز نرخ تورم سالانه این حوزه ۴۱۱ درصد اعلام شده بود. نرخ تورم سالانه کالاهای صادراتی نیز در تابستان سال جاری ۴۸ درصد (ریالی) و ۷۰ درصد (دلاری) اعلام شد. برای کالاهای وارداتی نیز ۱۲۳ درصد (ریالی) و ۲۱ درصد (دلاری) ثبت شد که نشان‌گر

طبق آمار منتشر شده از سوی مرکز آمار، نرخ تورم کشور در تابستان سال جاری نسبت به سال قبل افزایش یافته. در حالی که قیمت هر بشکه نفت خام کاهش یافته است.

به گزارش پیام آشنا، طبق آمار منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران، نرخ تورم سالانه کشور در پایان آبان سال جاری ۴۰۴ درصد اعلام شد (خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات ۴۶۱ درصد و کالاهای غیر خوراکی و خدمات ۳۷۵ درصد). طبق اطلاعات منتشر شده درباره نرخ تورم سالانه برای دهک‌های مختلف نیز بیشترین تورم تا پایان

آگهی فقدان سند مالکیت

آقای دود باز گاتی و خانم سمیرا پهلوان شریف برابر و کلانمعه شماره ۱۱۱۲۱ مورخه ۱۳۹۷/۰۷/۲۹ از طرف آقای تیمور میر محمدلو ضمن تسلیم دو برگ استثنایه تصدیق شده اعلام نموده است به علت اسباب کثی اصل سند مالکیت مفقود شده است و تقاضای صدور سند مالکیت المعنی از این واحد ثبتی نموده که برابر محتویات پرونده ثبتی سند مالکیت شش‌دانگ یک دستگاه آپارتمان مسکونی به مساحت ۷۰۶ متر مربع قطعه ۱ تفکیکی به شماره ۷۷۸۴ فرعی از ۱۵۶ از اصلی مغفوز از پلاک ۷۴۹ فرعی از اصلی مذکور واقع در راضی حوزه ثبتی شهرستان کرج برابر سند قطعی شماره ۶۳۴۴ مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۰۷ دفترخانه ۱۴۰ کرج به آقای تیمور میر محمدلو منتقل گردید و متجر به صدور سند مالکیت به شماره چاپی ۵۰۸۵۷۵ گردید و سپس برابر سند رهنی شماره ۶۳۵۰ مورخه ۱۳۹۱/۱۱/۱۷ دفتر ۱۳۰ کرج در رهن بانک مسکن قرار گرفت. لذا مراتب به استناد تبصره یک اصلاحی به ماده ۱۲۰ آیین نامه قانون ثبت دریک نوبت آگهی می‌شود تا چنانچه کسی مدعی وجود سند مالکیت نزد خود و یا انجام معامله نسبت به ملک مذکور باشد از تاریخ انتشار این آگهی به مدت ده روز اعتراض خود را ضمن ارائه اصل سند مالکیت به این اداره تسلیم تا وفق مقررات عمل گردد. بدیهی است چنانچه ظرف مدت مقرر اعتراضی واصل نشود و یا در صورت اعتراض اصل سند ارائه نگردد سند مالکیت المعنی طبق مقررات به متقاضی تسلیم خواهد شد. ۲۰۷۱۶۰۶

مهران رشیدی
رئیس اداره ثبت اسناد و املاک ناحیه یک کرج
از طرف عیسی شادعی پاکبایه

آگهی فقدان سند مالکیت

خانم فاطمه توسیفیان و آقای سید مصطفی صابری زاده جلگه برابر و کلانمعه شماره ۷۵۰۶۸ مورخه ۱۴۰۴/۰۷/۱۴ از طرف آرزو توسیفیان ضمن تسلیم برگ استثنایه تصدیق شده اعلام نموده اند به علت جالباتی اصل اسناد مالکیت مفقود شده است و تقاضای صدور سند مالکیت المعنی از این واحد ثبتی نموده که برابر محتویات پرونده ثبتی اسناد مالکیت هر یک از متقاضیان به میزان یک سهم از پنج سهم به استثناء بهای ثمنیه عرصه و اعیان آن از شش‌دانگ یک قطعه زمین به مساحت ۲۲۸۶۹ متر مربع قطعه ۸ تفکیکی به شماره ۵۶۰۸ فرعی از ۱۵۷ از اصلی مغفوز از پلاک ۳۶۱۸ فرعی از اصلی مذکور واقع در راضی حوزه ثبتی شهرستان کرج که برابر برابر حصر وراثت شماره ۱۳۹۹۰۰۶۶۶۱۳۹۹ مورخه ۱۴۰۰/۱۱/۱۷ شعبه ۴ شورای حل اختلاف کرج ۲ سهم از ۵ سهم به استثناء بهای ثمنیه عرصه و اعیان و با سوسیه به خانمها آرزو و فاطمه توسیفیان منتقل و صدور سند مالکیت به ترتیب به شماره چاپی ۶۰۰۴۰۵ و ۱۶۵۹۹۸ گردید. لذا مراتب به استناد تبصره یک اصلاحی به ماده ۱۲۰ آیین نامه قانون ثبت دریک نوبت آگهی می‌شود تا چنانچه کسی مدعی وجود سند مالکیت نزد خود و یا انجام معامله نسبت به ملک مذکور باشد از تاریخ انتشار این آگهی به مدت ده روز اعتراض خود را ضمن ارائه اصل سند مالکیت به این اداره تسلیم تا وفق مقررات عمل گردد. بدیهی است چنانچه ظرف مدت مقرر اعتراضی واصل نشود و یا در صورت اعتراض اصل سند ارائه نگردد سند مالکیت المعنی طبق مقررات به متقاضی تسلیم خواهد شد. ۲۰۷۱۸۹۰۰

مهران رشیدی
رئیس اداره ثبت اسناد و املاک ناحیه یک کرج
از طرف عیسی شادعی پاکبایه